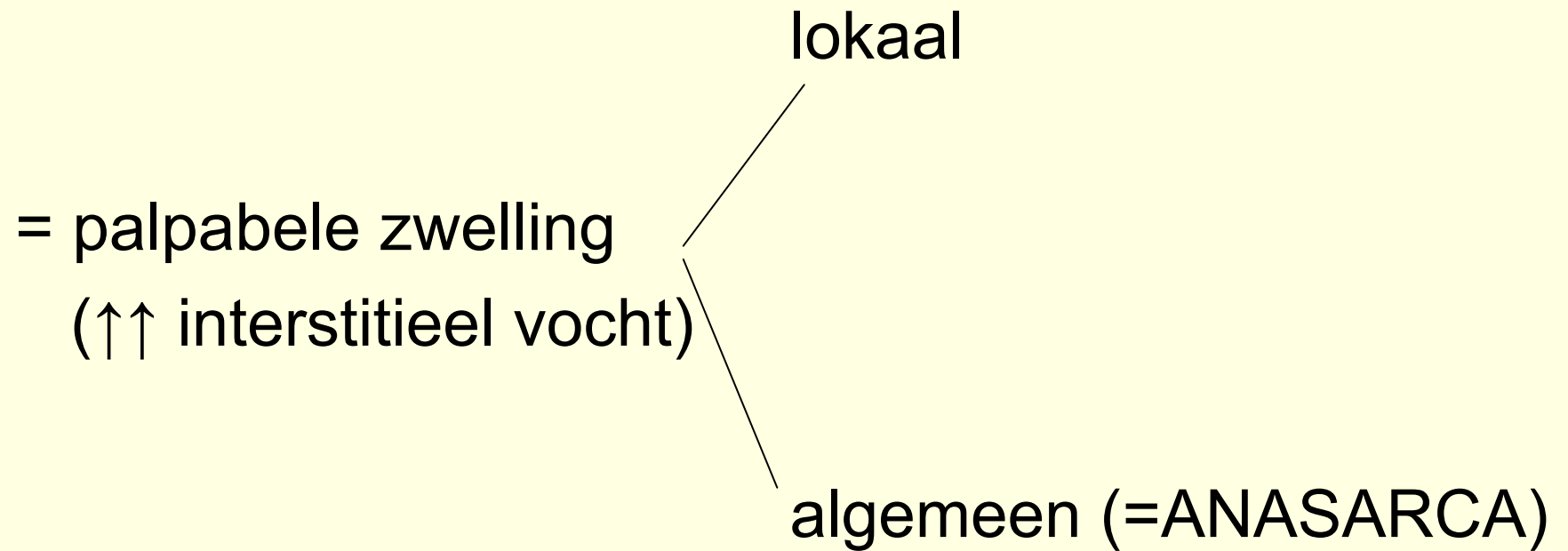

OEDEEM

Dr. Verbanck Johan
Nefroloog
H. Hartziekenhuis
Roeselare - Menen

OEDEEM: definitie

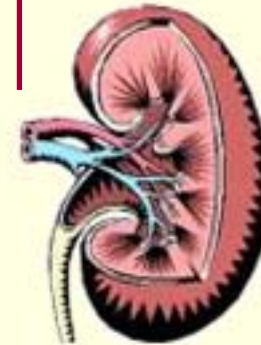
OEDEEM: patho fysiologie

CAPILLAIR
VAATBED:

gestoorde capillaire hemodynamica

INTERSTITIUM

NIER: Na⁺ (H₂O) retentie

OEDEEM: pathofysiologie

---

1. Initiële vochtshift van vaatbed naar interstitium →
2. Daling plasmavolume (= normaal $\pm$ 3 liter) →
3. Daling weefselperfusie, ook in de nier →
4. Nier: retentie Na^+ (H_2O) = adequaat antwoord! →
5. Plasmavolume normaliseert; interstitium expandeert

GEVOLG: DIURECTICA → OEDEEM ↓; PLASMAVOLUME ↓

...

OEDEEM: pathofysiologie

EFFECTIEF CIRCULEREND ART. VOLUME:

⇒ wijzigingen worden opgevangen in nier: vb.:

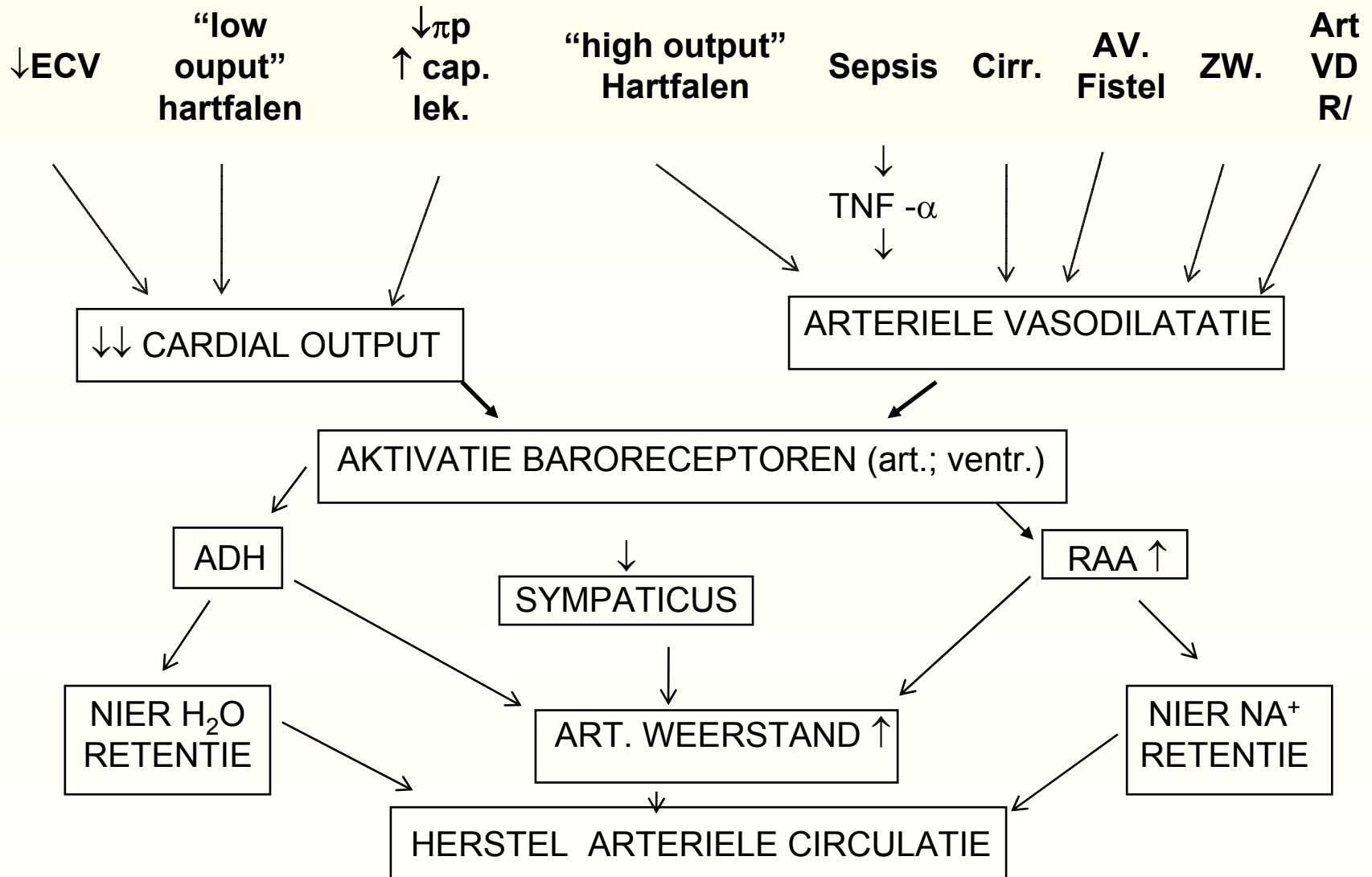
- $\left. \begin{array}{l} \uparrow \text{ ECV door IV zout} \\ \text{door sluiten A/V fistel} \end{array} \right\} \rightarrow \text{Na}^+ \text{ urese } \uparrow \text{ (poging tot } \downarrow \text{ ECV)}$
- Plots veel zout eten als voordien streng zoutloos eten:
  - ✓ dag 1: $\left\{ \begin{array}{l} 50\% \text{ Na}^+ \text{ teveel: renale excretie} \\ 50\% \text{ Na}^+ \text{ teveel: retentie} \rightarrow \text{osm } \uparrow \rightarrow \text{dorst } \uparrow; \text{ADH } \uparrow; \\ \text{ECV expansie} \end{array} \right.$
  - ✓ dag 2, 3, (4) → : nieuwe stady state (inname = excretie Na^+)

OEDEEM: pathofysiologie

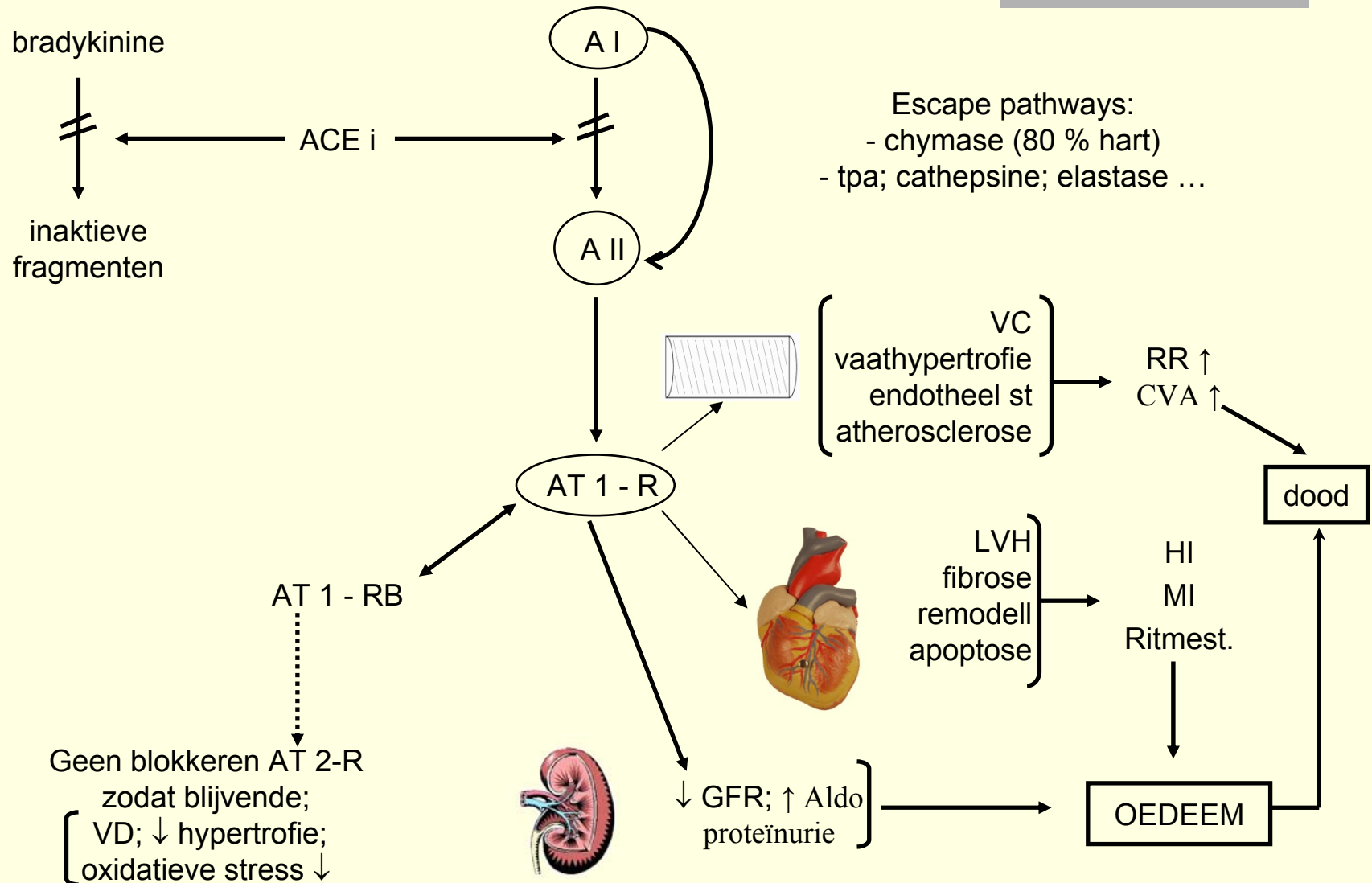
RENALE Na^+ (H_2O) retentie: redens:

1. Meestal: adequaat antwoord op $\downarrow$ hartdebiet (1^{air})
zodat $\downarrow$ effectieve arteriële volemie $\rightarrow$ RAAS $\uparrow$
sympathicus $\uparrow \rightarrow \uparrow \text{Na}^+$ (H_2O) tubulaire reabsorptie;
 $\downarrow$ GFR
2. Kan ook voorkomen bij $\uparrow$ hartdebiet (2^{air}):
vb: cirrose (+AV fistels splanchnisch ;spiders;...)
 $\rightarrow$ daling perifere W $\rightarrow$ hypotensie $\rightarrow$ GFR $\downarrow$ en $\uparrow$
tubulaire Na^+ (H_2O) reabsorptie (via RAA $\uparrow$ en
sympathicus $\uparrow$)

OEDEEM: 2 gemene delers

OEDEEM: pathofysiologie RAAS

OEDEEM: pathofysiologie

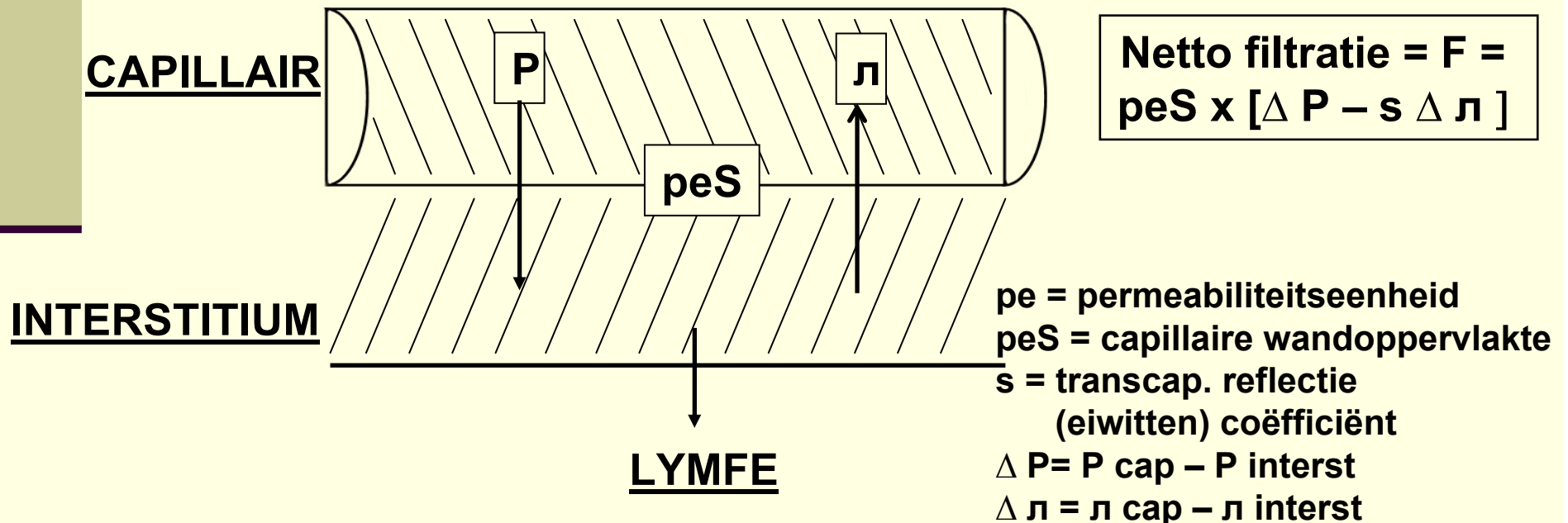
VRAGEN:

1. waarom: zelden longoedeem, ondanks perifeer oedeem?
2. waarom: hypoalbuminemie
✗ → geen longoedeem?
3. waarom: inspanning; hypertensie opstoot
✗ → geen snel oedeem?

OEDEEM: pathofysiologie

TRANS CAPILLAIRE WATERSHIFT: factoren

1. Colloïd osmotische druk (π) ← plasmaproteïnen
($\neq \text{Na}^+ \neq \text{glucose}$)
2. Hydrostatische druk: (P) ← bloedstroom ← hartpomp

OEDEEM: pathofysiologie

OEDEEM ← renale Na⁺ retentie

↑

Ⓣtoename [capillaire hemodynamiek] door:

- P_{cap} ↑
- permeabel. cap ↑
- π interstit ↑
- π plasma ↓
- lymfatische obstructie

OEDEEM: pathofysiologie

Netto $F = \Delta P - \Delta \pi =$ klein gradient

Gevaar: kleine $\uparrow P$ cap; of kleine $\downarrow \pi$ cap $\rightarrow$ OEDEEM??
Neen!

Reden: veiligheidsmechanismen:

- lymfeflow kan toenemen!
- Initiele vochtshift naar interstit doet de $\left[\begin{array}{l} \Delta \pi \text{ stijgen} \\ \Delta P \text{ dalen} \end{array} \right.$

($\rightarrow$ zelflimiterende vochtshift)

OEDEEM: pathofysiologie

BELANG VAN DEZE “VEILIGHEIDSMECHANISMEN”: VB.:

1. NS → matige ↓ albuminemie → ook ↓ π interst zodat geen oedeem
noot: oedeem bij NS = door renale Na^+ retentie
2. Snelle IV infusen (zout) bij erge hypovolemie → ↓↓ plasma albumine → geen tijd voor ↓ π intersitit
→ perifeer oedeem
3. NS → geen longoedeem! Daar longcapillairen meer permeabel voor albumine dan spiercapillairen, zodat π daling: plasma $\equiv$ interstitium

OEDEEM: pathofysiologie

Oorzaken van P cap ↑:

1. Arteriële hypertensie? Neen! Cfr. Autoregulatie Pcap door ↑ precapillaire sfincter W
2. Veneuze hypertensie? JA:
  - a) expansie bloedvolume door:
    - hartfalen
    - nierfalen
  - b) veneuze obstructie:
    - levercirrose
    - DV trombose
  - c) effectieve veneuze obstructie door diastolisch hartfalen (hart compliance ↓)

OEDEEM: pathofysiologie

I VERHOOGDE P cap:

1. Plasmavolume $\uparrow$ door renale Na^+ retentie:

- a) hartfalen $\rightarrow$ secundaire renale zoutretentie
- b) renale zoutretentie (primair):
  - $\rightarrow$ NI; NS
  - $\rightarrow$ Farmaca: NSAID – fludrocortisone – oestrogenen - ...
  - $\rightarrow$ “Refeeding” oedeem
  - $\rightarrow$ Cirrose (vroeg stadium)
- c) zwangerschap; premenstrueel oedeem
- d) Idiopatisch oedeem, door diuretica geïnduceerd

OEDEEM: pathofysiologie

Oorzaken van ↑ capillaire permeabiliteit?

1. brandwonden (↑ vrij O₂ radicalen; ↑ HIS)
2. recombinant humaan interleukine – 2 of VEGRF
3. monoclonale gammopathie
→ episoden van capillair lek door:
  - ↑ expressie voor IL – 2 receptoren op monocyten
  - ↑ vorming van kinines

OEDEEM: pathofysiologie

Oorzaken van ↑ capillaire permeabiliteit?

4. ARDS (ischemie – sepsis – geïnduceerde ↑ cytokines: IL-1; TNF)
5. Diabetes mellitus (door AGES)
6. Malnutritie kwashiorkor (↑ leukotrienes)
7. *Trauma*
8. *Sepsis*: inflammatie
9. *Allergische reactie*: angio – oedeem
10. *Maligne ascites*

OEDEEM: pathofysiologie

Oorzaken van π interstit $\uparrow$:

Hypothyroïdie:

Binding van gefilterde proteïnen aan interstitiele mucopolysacchariden $\rightarrow$

gevolg: niet verwijderd via lymfevaten

OEDEEM: pathofysiologie

II Albuminemie ↓ (plasma π↓):

1. *Eiwitverlies:*

- a) Nefrotisch syndroom (nier)
- b) “Protein – losing” enteropathie (darm)

2. *Eiwitsynthese ↓:*

- a) levercirrose
- b) malnutritie

OEDEEM: pathofysiologie

Oorzaken van lymfatische obstructie:

Meestal:

→ maligne invasie lymfeknopen

→ postoperatieve onderbreking lymfebanen

(→ lymfoedeem)

OEDEEM: pathofysiologie

Wisselende kenmerken ~ plaats capillair bed:

	pe	Pcap	P interest	π cap	F mmHg	Reabsorptie uit interstit
Skeletspier		laag	Negatief (lymf)		0,3 – 0,5	+ (lymf; venulen)
Longalveolen		laagst! (Rhart : lage P!)		laagst! * (zeer permeab. Voor eiwit!)	0,4 – 0,7	+
Nierglomerulus	100 x	hoogst! ** (↓ precap W)				+

* gevolg: hypoalbuminemie → geen ↓ π cap. long → geen longoedeem

** gevolg: 180 liter primaire urine/d

OEDEEM: door hartfalen

- primaire hartziekten

- hyperthyroïdie (→↑ metabolisme →
↑ energiebehoefte!)

- A/V fistel

→ hartdebiet = inadekwaat te laag voor weefselbehoeften

→ gedragen zich net alsof "effectief volume gedepleteerd"

OEDEEM: door hartfalen

ACUUT ≠ CHRONISCH mechanisme voor oedeem!

DRUKMECHANISME:

Acuut M infarct → plotse P ↑ in LV → in longvenen P ↑
→ als P in longcapillairen > 20 mmHg: longoedeem

NEUROHUMORAAL MECHANISMEN:

Hartdebiet ↓ → weefselperfusie ↓ → RAA ↑ →

- renale Na⁺ (H₂O) retentie
- ↑ perifere W

OEDEEM: door hartfalen

Lichte hartinsufficiëntie → Na⁺ (H₂O) retentie →
renaal → ↑ LVEDD → ↑ slagvolume; ↑ cardiac output
→ Na⁺ excretie ↑ renaal

Nota:

Oedeem: hierbij enkel als veel zout in dieet!

OEDEEM: door hartfalen

Erge hartinsufficiëntie → Na^+ (H_2O) retentie renaal

→ ↑↑↑ LVEDD voor geringe ↑ volume

→ kan slagvolume niet normaliseren
(door gedaalde Ca^{++} in myocardcellen)

→ onvoldoende Na^+ excretie renaal

Nota:

Hierbij steeds oedeem (ook als zoutarm dieet)

OEDEEM: door hartfalen

---

1. LV falen (door coronairlijden; hypertensie; mitraalklep Δ)
→ geen perifere oedeem; wel longoedeem
2. RV falen (door cor pulmonale)
→ geen longoedeem; wel perifere oedeem + ascites
3. Cardiomyopathies → RV + LV falen → zowel longoedeem als perifere oedeem

OEDEEM: door cirrose

Levercirrose: kenmerken

- ECV ↑ (door ascites)
- Plasmavolume ↑
(in gedilateerd splanchnisch veneus bed)
- Hartdebiet ↑ (door vele AV fistels; bv. spiders)
- ↓ effectief arterieel volume (door perifere vasodilatatie)
gevolgen: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Na}^+ \text{ u} < 10 \text{ mEq/d} \\ \text{NOR} \uparrow; \text{ADH} \uparrow; \text{RAA} \uparrow \end{array} \right.$

OEDEEM: oorzaken

Cirroze: Pathogenese van ascites:

Sinusoidale hypertensie ($\neq$ portatrombose!) $\rightarrow$ ascites:

$\rightarrow$ endotoxinemie $\leftarrow$ (darm)
 $\Rightarrow$ Prostacycline $\uparrow$ ($\rightarrow$ bewaren GFR) $\left. \vphantom{\begin{matrix} \Rightarrow \text{Prostacycline} \\ \Rightarrow \text{NO} \end{matrix}} \right\} \rightarrow$ vasodilatatie $\rightarrow$
 $\Rightarrow$ NO $\uparrow$

baroreceptoraktivatie (carotissinus; nier) $\rightarrow$
RAA $\uparrow$; ADH $\uparrow$; NOR $\uparrow$ $\rightarrow$

$\rightarrow$ Nier: Na⁺ (H₂O) retentie: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Na}^+ \text{ urine} < 10 \text{ mEq/dag} \\ \text{Na}^+ \text{ serum} < 130 \text{ mEq/l} \end{array} \right.$

CIRROSE → ASCITES: therapie

---

1. Diuretica:

- nodig bij de meeste cirrotiekers (Na urese < 88 mEq/d)
- des te méér, naarmate renale VC →↓↓ Na⁺ urese (kan 0 worden)

- gewicht!! = maat van vochtbalans!

⇒ max 500 ml/dag daling als ascites zonder perifeer oedeem (reden: cave plasmavolume ↓↓ wordt traag gevuld vanuit ascites, en snel vanuit perifeer oedeem)

⇒ tot 5000 ml/dag daling = veilig als ascites met perifeer oedeem [post-paracentese colloïden NIET nodig ⇔ hypotensie]

CIRROSE → ASCITES: therapie

2. Diuretica:

- waarom spironolactone (100 → 400 mg/d)?
= K⁺ sparend
⇒ belang: hypokaliemie → K⁺ verlaat cel → H⁺ komen
cel in → NH₄⁺ synthese ↑ in prox. tubulus →
hepatisch coma ↑
⇒ Als gynaecomastie: probeer eplerenone
(=nieuwe mineralocorticoïd receptorblokker)
of: kaliumcanrenoaat
- Om hyperkaliemie te vermijden:
steeds spironolactone + furosemide (40 – 160 mg/d)
(tenzij hypokaliemie)
  - PO beter dan IV
(minder risico op ANI)
  - als longoedeem IV

OEDEEM: nefrotisch syndroom

Nefrotisch syndroom:

$$P_e \times S \times (P_{cap} - P_{interst}) - s(\pi_{cap} - \pi_{interstit})$$

1. Serum albumine $\downarrow \rightarrow$ oedeem?? Enkel als erge serum alb
 $\downarrow \downarrow \downarrow$.

noot: als serum alb. $\downarrow \rightarrow$ ook interstitieel alb. $\downarrow$ zodat $\Delta\pi$
idem .

$\rightarrow$ meestal geen oedeem

($\Leftrightarrow$ serum alb $\downarrow$ ook door IV zoutinfuus bij acute
bloedings-shock, waarbij wel oedeem (vermits π interstit
onveranderd)

OEDEEM: nefrotisch syndroom

---

2. Primaire renale Na⁺ retentie:

a/ in glomerulus: ↓ GFR ← RAA ↑ ← tubulo-interstitieel!
infiltraat (Δ!)

b/ in ductus colligens:

- Na⁺/K⁺ - ATP ase ↑

- fosfodiesterase ↓: → snelle afbraak GMP

[=“second messenger” van ANP] → ANP “resistentie”.

NOOT: ADH weinig belang, daar zelden hyponatriemie
(⇔ HI; levercirrose)

OEDEEM: nefrotisch syndroom

Ondervulling of overvulling intravasculair??

Wisselend:

tussen patiënten!

En bij dezelfde patiënt op Δ tijdstip!

- a) Overvuld: als $GFR < 50\%$ - plasma alb. $> 2g\%$ - tensie $\uparrow$
- b) Ondervuld (z): als $GFR > 75\%$ - plasma alb. $< 1g\%$

OEDEEM: nefrotisch syndroom

Meestal intravasc. overvuld → dus: diurectica als oedeem

Echter: relatieve diuretica – resistentie door:

→ als serumalb. ↓ → meer ongebonden fractie diureticum →
groter extravasculair distributievolume → minder diureticum
aanbod in nier

→ in tubulair lumen: albumine bindt diureticum → wordt
inactief

OEDEEM: nefrotisch syndroom

Gevolgen van “relatieve diuretica – resistentie voor therapie:

1. lisdiureticum: - hogere doses
- associëren + thiazide
2. als minder proteïnurie door ACE_i /ARB → serum alb ↑ → minder diuretica resistentie

OEDEEM: therapie: diuretica

Wanneer?

→ urgent diuretica: als longoedeem

→ in alle andere situaties: niet urgent hoge dosis diuretica

Cave bij cirrose: → K⁺ ↓; metabole alkalose; levercoma;
hepatorenaal syndroom

OEDEEM: therapie: diuretica

Nadelige gevolgen van (te) veel diuretica?

- treden op bij ziekten, waar oedeem gevolg is van compensatie renale Na^+ (H_2O) retentie, in een poging tot herstel van “effectief” circulerend volume (vb. hartfalen; levercirrose; capillair leksyndroom)

- cave: $\downarrow$ veneuze retour R hart $\rightarrow$ $\downarrow$ LVEDP $\rightarrow$ hartedebiet $\downarrow \rightarrow$
  - weefselhypoperfusie (parameter: uremie!)
  - $\uparrow$ 3 “hypovolemisch hormonen”:
RAA – ADH – NOR

OEDEEM: diuretica

“verstandige doses” diuretica

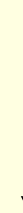

Als boven “streefgewicht”:

= laagste gewicht zonder:

- ortostatisme; krampen
- uremie ↑↑ (renale hypoperfusie)
- sufheid (cerebrale hypoperfusie)

→ **Positieve gevolgen**

- dyspnoe ↓
- ortopnoe ↓
- kuchhoest ↓
- inspanningstolerantie ↑

OEDEEM: “hoe snel” ontwateren?

EFFECTIEF CIRCULEREND ARTERIEEL VOLUME:

- = 700 ml (voor man 70 kg)
- zorgt voor weefselperfusie
  - ⇒ ook: van de baroreceptoren in carotissinus en in glom. afferente arteriolen
- meestal evoluerend parallel met EC volume
gedetermineerd beiden door urinaire Na^+ excretie

UITZ: **HI:** → ↓ effectief art. volume; ↑ EC volume

OEDEEM: “hoe snel” ontwateren?

1/ Als HI; NI; NS:

als ook perifeer oedeem: (= snel mobiliseerbaar naar capillairen)

⇒ **2 à 3 liter** (of meer) per 24 uur ontwateren = OK

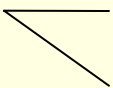
2/ Als levercirrose + **ascites** (zonder perifeer oedeem):

(≠ snel mobiliseerbaar naar capillairen in peritoneum)

⇒ **0,75 liter** per 24 uur ontwateren via diuretica = MAX

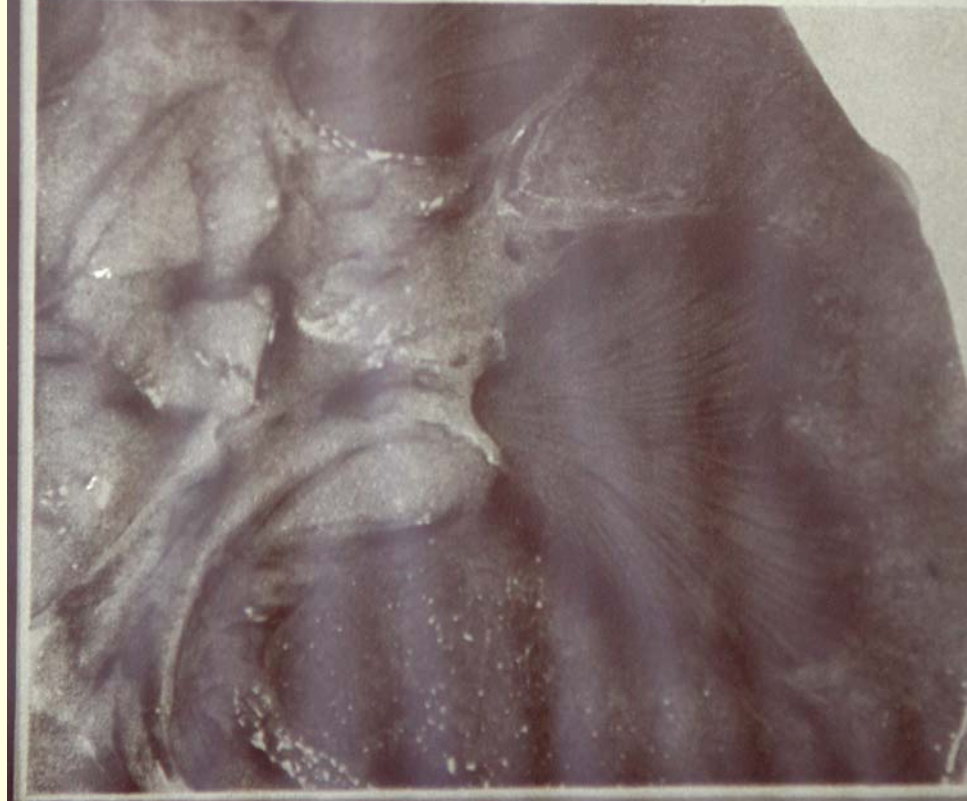
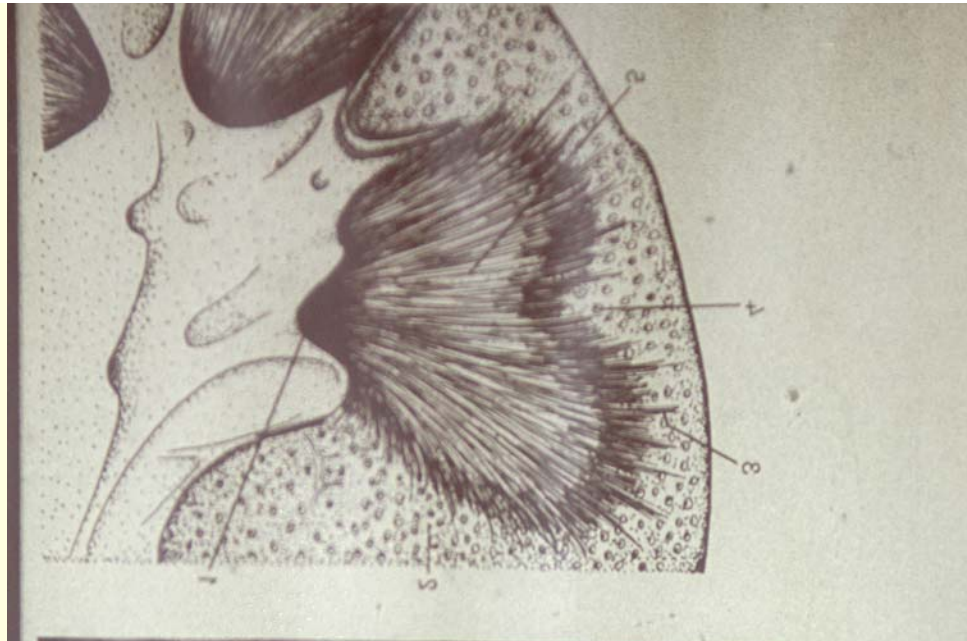
[Als > 0.75 liter: cave prerenale NI – hepatorenaal syndroom]

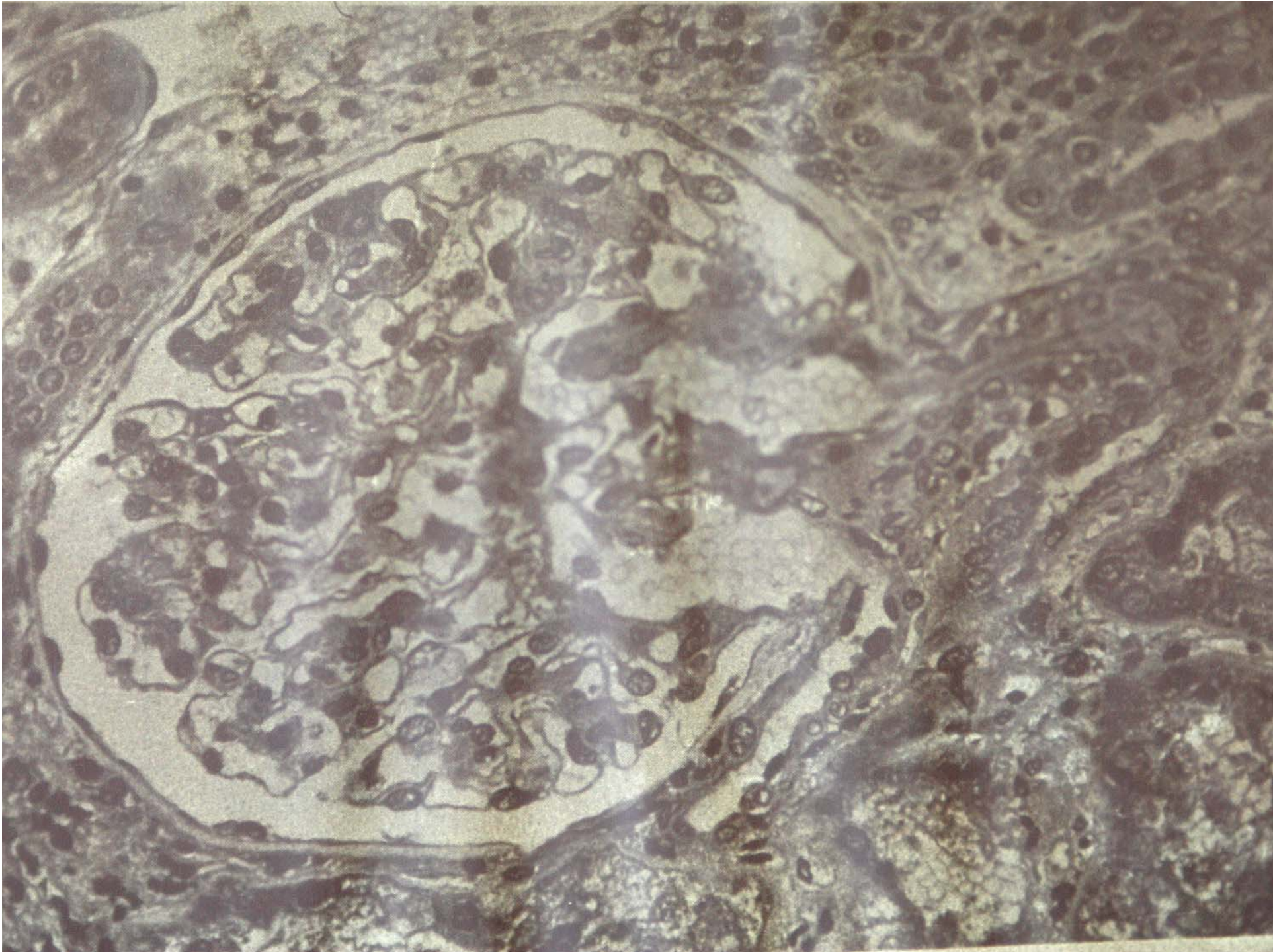
OEDEEM

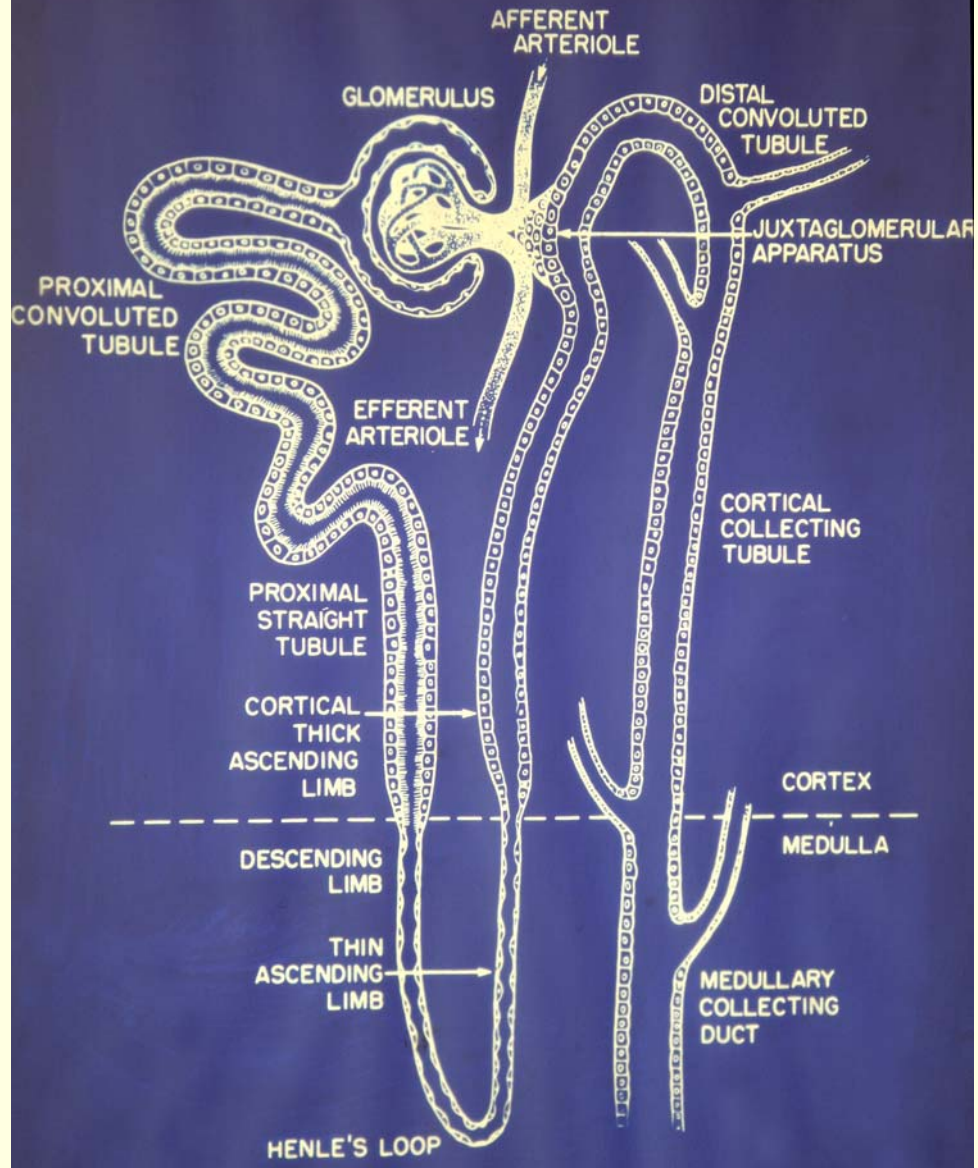
DIURETICA: KEUZE **PREPARAAT**
DOSIS

1. Cirroze: spironolactone (en/of paracentese ascites)
2. Hartfalen: cave vermijdt weefselhypoperfusie
3. N.S.: hogere dosis lisdiureticum nodig
(reden: binding op albumine in tubulair lumen)
4. N.I.: hogere dosis lisdiureticum nodig
(reden: lager aantal functionele nefronen)
5. Idiopatisch oedeem: stop diuretica 3 weken!
(reden: vaak diuretica geïnduceerd oedeem)
6. Resistent oedeem:
lisdiureticum + thiazide

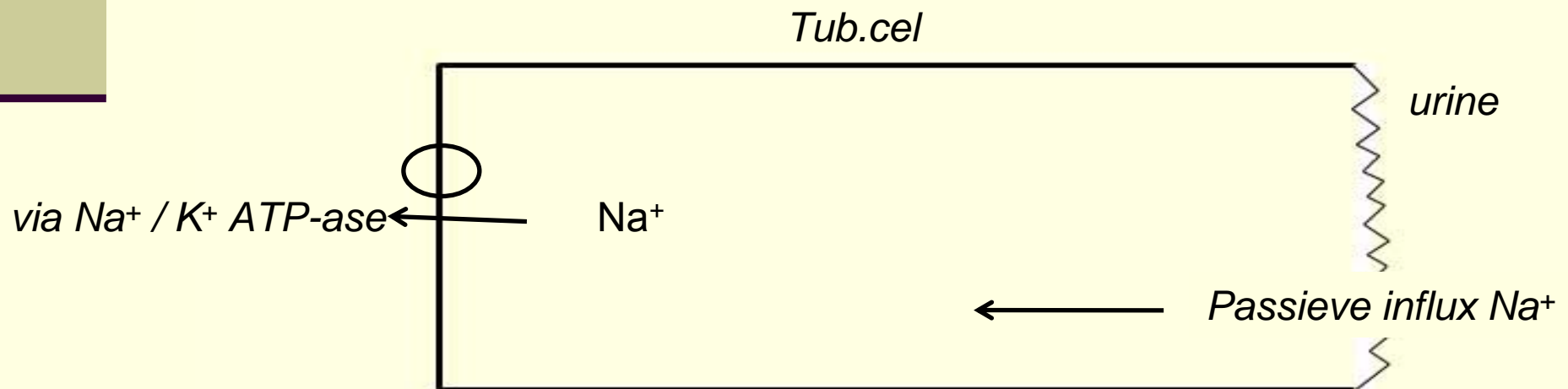

OEDEEM

DIURETICA: werkings mechanisme

- elk segment van het nefron: bevat een “uniek” Na^+ kanaal (nota: “kanaal”= transmembraan carrier)
  - vb. corticale ductus colligens: + aldosteron – sensitieve Na^+ kanalen
- hoe ontstaat post-glomerulaire Na^+ reabsorptie tubulair?

OEDEEM

DIURETICA: werkings mechanisme

- max. diuretisch effect duurt 3 weken
gevolg: na 3 weken: geen additioneel Na^+/K^+ verlies
gevolg: serumeletrolyten bepalen $\neq$ zin na 3 weken
- Waarom ontstaat een nieuwe stady-state na 3 weken?
  - 1/ RAA $\uparrow$; NOR $\uparrow \rightarrow$ tubulaire reabsorptie $\uparrow\uparrow$ op non-diureticum gevoelige plaatsen
  - 2/ Na – K – ATP – ase $\uparrow\uparrow$ distaal van werkingsplaats van het diureticum

OEDEEM: lisdiuretica

FUROSEMIDE; BUMETAMIDE; TORSEMIDE

- sterk diuretica effect
- plaats: dik stijgend deel lis. v. Henle (medulair + corticaal)
- luminele membraan: chlor reabsorptie ↓
gevolg: ↑ excretie Na Cl; calcium
- werkingsduur = 6 uur!! (dus: 2x/d)
reden: compensatoire anti-natriurese door ↑ RAA; ↑ NOR

OEDEEM: lisdiuretica

- Bumetamide; Furosemide; Torsemide
- PO: grote Δ bio-availability (vb. furosemide)
- IV: best als erge HD (reden: darmoedeem; perfusie $\downarrow$)
- geen effect: (!) van simultaan + albumine IV als gedaald serumalbumine
- Equipotentiële dosis:
furo/bume = 40/1 (wordt 20/1 als NI vermits dan $\uparrow$ extrarenale klaring van bume)
- max IV bolus furo= 500 mg/60 min
- max PO; furo: 750 mg/d
- als refractair oedeem: beste effect via continu IV infuus

OEDEEM: lisdiuretica bij erge nierinsufficiëntie

	% excretie in urine van IV lisdiureticum
Furosemide	10%
Bumetanide	$\leq 5\%$
Torseamide	$\leq 2\%$

OEDEEM: lisdiuretica: hoge dosis

- indicaties:

1/ NI (reden: ↓ secretie in tubulair lumen)

2/ HI (reden: ↑ RAA; ↑ NOR; ↑ ADH)

3/ cirrose: (redens: → ↑ binding op albumine in tub. lumen

→ ↓ binding op plasma albumine zodat ↑
distributievolume en tragere aankomst
in de nier

- best fractioneren: meermaals/dag

- max. dagdosis PO: furo = 750 mg; bume = 30 mg

OEDEEM: lisdiuretica:

BIJWERKINGEN:

- K^+ HCO_3^- $\uparrow$ (serum)
- tensie $\downarrow$
- uremie $\uparrow$; uricemie $\uparrow$; jicht
- Na^+ $\downarrow$ (serum) $\leftarrow \uparrow$ ADH
- doof! door Δ samenstelling endolymfe binnenoor
(+ zelfde isovorm van Na^+/K^+ cotransporter!)
- Rash; astma; eczeem; anafylaxis; urticaria;
Stevens Johnson Syndroom

OEDEEM: thiaziden

- plaats: distale tubulus
- luminele membraan: natrium reabsorptie ↓; calcium reabs. ↓
- minder krachtige natriurese dan lisdiuretica
zodat: OK voor hypertensie; niet OK voor oedeem therapie

OEDEEM: K⁺ - sparende diuretica

- zwak diuretica effect (amiloride; triamteren; spironolacton; eplerenone)
- plaats: corticale ductus colligens
- aldosteron – sensitieve Na⁺ kanalen: Na⁺ reabs.↓ + K reabs↑
(noot: hoge dosis trimetoprim: idem effect cave hyperkaliemie)

twee mechanismen: 1/ amiloride; triamteren:
↓ Na⁺ kanaal activiteit
2/ spironolactone; eplerenone:
comp. inhibitie mineralcort. receptor

- cave: triamteren stenen; kristallurie; ANI

OEDEEM: K⁺ - sparende diuretica

BESTE INDICATIES:

1/ Combineren met andere diuretica als “refractair oedeem”

2/ Spironolactone en eplerenone: • zeer effectief voor cirrose + ascites
• hartfalen (cardioprotectie)

↙
Minder gynaecomastie

3/ Amiloride: ↔ polyurie bij lithium-geïnduceerde nefrogene diab. insipidus

⇒ [door ADH resistentie t.g.v. lithium

(ductus colligens)]

Amiloride blokkeert: lithium opname via Na⁺ kanalen in ductus colligens

OEDEEM: k⁺ sparende diuretica

Spironolactone bij HI:

- voorkomt “escape” (door RAA ↑) op lisdiuretica
- mineralocorticoid receptoren ↑ op hartspier → dysfunctie
- voorkomt plotse cardiale dood door K ↓ Mg ↓

⇒ cave: als nierinsufficiëntie: K ↑ serum

dodelijke: “cardio-cocktail”: spironolacton + ACEi + lisdiuretica
(+NSAID) (+diarree ...)

OEDEEM: Azetazolamide

- in proximale tubulus! Effect.
- blokkeert carbo-anhydrase zodat ↓ reabsorptie HCO_3^- , Na^+ ; Cl^-
- “zwak” daar - ↑ distale reabsorptie Na^+
  - metabole acidose de Na^+ diurese afremt
- beste indicatie: oedeem + metabole alkalose

OEDEEM: mannitol

- niet reabsorbeerbaar polysaccharide → inhibeert vooral H₂O reabs. door osmotisch effect
- plaats: proximale tubulus en lis van Henle
- indicatie: ?? ≠ bij oedeem daar: $\left[\begin{array}{l} \uparrow\uparrow \text{ ECV expansie zodat} \\ \uparrow\uparrow \text{ hartdecompensatie} \end{array} \right.$
- risico: $\left[\begin{array}{l} 1/ \text{ als } \underline{\text{normale}} \text{ nieren: waterdiurese} \rightarrow \text{natriëmie } \uparrow\uparrow \\ 2/ \text{ als } \underline{\text{nierinsufficiëntie}}: \text{ cellen verliezen water} \rightarrow \text{natriëmie } \downarrow\downarrow \end{array} \right.$

“REFRACTAIR OEDEEM”: redens

---

1. Non-compliance voor Na⁺ 2g/d dieet (als > 100 mEq Na⁺/24u urine)
2. Erge HD/Ci/NS →
  - ↑ RAA ↑ NOR → ↓ RPF → minder diureticum in het tubulair lumen
  - erge proteïnurie → ↑ binding ~ diureticum in tubulair lumen
3. ↑ Na⁺ reabsorptie: in andere nefron segmenten:
  - hypertrofie tub. II ← ↑ flow urine ← lisdiureticum
  - ductus colligens ← ↑ aldosteron
  - tub. I: ← angiotensine II ↑; NOR ↑

REFRACTAIR OEDEEM BIJ HYPOALBUMINEMIE

NUT VAN ALBUMINE IV?

→ Als cirrose + ascites: weinig of geen nut

(Lancet 1962) (J.Hepatol; 1999)

→ Als nefrotisch syndroom: geen nut

(N Engl J. Med. 1998; Br. Med. J. 1995; Kidney Int. 1999)

(J. Am. Soc. Nephrol. 2001)

redens: 1/ snel urinair verlies

2/ bindt lisdiureticum in tub. lumen

“REFRACTAIR OEDEEM”: oplossingen

---

1. Strikt zoutloos dieet
2. Switch: furosemide / bumetanide / torsemide (PO)
(reden: Δ individuele “bio availability”)
3. PO: hogere dosis lisdiuretica
(vb. max 750 mg furosemide)
4. PO: meerdere dagdosis: 2 à 3 x lisdiureticum/d
5. PO: meerdere diuretica: lisdiureticum + hydrochlorothiazide
($\leftrightarrow$ Na⁺ reabs. tub. II)

lisdiureticum + spironolacton ($\leftrightarrow$ K⁺ verlies)

“REFRACTAIR OEDEEM”: oplossingen

---

6. IV lisdiureticum (als PO geen effect door ↓ intestinale perfusie en/of oedeem darmwand, bij erge HI; Ci)

⇒ best continu infuus (minder ototoxisch)

⇒ furosemide: ≤ 80 mg/uur (hoger = meer ototoxisch)

⇒ liggende houding! → diuretisch effect x2; creat. klaring + 40%

⇒ equivalente dosis (mg/uur): furo = bume = torsemide

40

2

20